

‘Natuur is een hel’. Louise Fresco hekelt het groene doemdenken.

Posted on 17 september 2022 by Arnout Jaspers

Wat voor land moet Nederland zijn in 2050? Goede vraag. Volgens het Klimaatakkoord moet onze broeikasgasuitstoot dan met 95 procent gereduceerd zijn, wat wel zal uitdraaien op nog een paar duizend vierkante kilometer windmolens en zonnepanelen.

De Deltacommissie bepleitte dat Nederland zich rond 2050 richting zee uitbreidt, door grootschalige zandsuppletie voor de kust. Volgens het stikstofplan van dit kabinet moet in 2050 de veeteelt gehalveerd zijn, en de landbouwexport gedecimeerd. Nederland telt in 2050 misschien wel twintig miljoen inwoners, en waar gaan die wonen?

Ieder probleem zijn eigen commissie

Het zijn allemaal vragen die met de inrichting van Nederland te maken hebben, maar die zelden in samenhang bekeken worden. Elk ‘dossier’ heeft eigen commissies, ministeries, belangengroeperingen en eigen herrie. Over die

grootschalige inrichting, ofwel ruimtelijke ordening, organiseerde de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen een serie bijeenkomsten, waarvan de laatste op 13 september plaatsvond.

Journalist Margreet Fogteloo interviewde daar stedebouwkundige Riek Bakker en landbouwkundige Louise Fresco voor een volle zaal. Bakker was de drijvende kracht achter onder meer de herbouw van de Kop van Zuid in Rotterdam. Fresco is een van die gezegende mensen wier dag aanzienlijk meer dan 24 uur bevat. Anders is niet te verklaren hoe ze, naast functies als hoogleraar, – tot voor kort – bestuursvoorzitter van de Wageningse landbouwuniversiteit, – eerder – onderdirecteur van de FAO, directeur van gentechgigant Syngenta en columnist van NRC Handelsblad, ook nog zeven romans en een paar non-fictieboeken schreef.

Bakker en Fresco, samen goed voor een eeuwtje ervaring met overheden en bedrijfsleven, hadden een gezamenlijk advies voor Nederland: politieke onthaasting. Fresco: 'We moeten echt af van het idee dat iedereen een super urgent probleem heeft. Er is die meneer wiens naam ik nu niet zal noemen, want we gaan hier vanavond niet aan politiek doen, die telkens roept dat 'de natuur geen dag meer kan wachten.' Ik kan u verzekeren, de natuur kan heel lang wachten. Het is die meneer die niet kan wachten.'

Tjeerd de Groot van D66, want die bedoelde ze, is een typische exponent van de huidige politieke cultuur die van incident naar hype naar crisis en weer terug holt, en dat liefst rond een talkshowtafel.

Meer boeren die met minder dieren meer verdienen?

Fresco: 'Als we wat langer en rustiger kijken, wat zijn dan de opties? En wat daarbij nooit aan de orde komt: de *trade offs*. Want er zijn bijna geen win-win situaties.' Hoewel zij dit niet expliciet noemde, is dat ook van toepassing op de vermeende win-win van de veestapel halveren en overschakelen op 'biologische' landbouw. Zo zou de stikstofuitstoot geminimaliseerd kunnen worden, terwijl meer boeren met minder dieren meer gaan verdienen; een economisch wonder dat doet denken aan de Sovjet-Russische 5-jarenplannen uit de jaren dertig.

Meer in het algemeen hekelde Fresco het groene wensdenken, dat er op neer komt

dat als je maar 'het goede' doet, een toestand zal ontstaan die voor iedereen ideaal is: 'Er is geen perfecte oplossing.'

'Immigranten zijn niet van die natuurgenieters'

Als we echt na zouden denken over welk land de Nederlanders eigenlijk willen in 2050, inclusief alle *trade offs,* dan zouden er nog wel eens wat heilige huisjes kunnen sneuvelen. Fresco: 'In 2050 zal een groot deel van de bevolking een migratie-achtergrond hebben, en die hebben niet de neiging om van de natuur gebruik te maken.'

Die nieuwe inwoners zouden dus wel eens heel andere prioriteiten kunnen stellen dan met veel kunst en vliegwerk de zandverstuivingen op de Hoge Veluwe ('product van inefficiënte Middeleeuwse landbouw') aan de praat houden. Het is vloeken in de kerk, maar het dwepen met ongerepte natuur is vooral een hobby voor de welgestelde, blanke middenklasse en daarboven.

'Projecteer geen menselijke romantiek op de natuur'

Er ging een schokgolfje van afgrijzen door die blanke middenklasse in de zaal toen Fresco eruit flapte: 'Natuur is een hel. Het is eten of gegeten worden. Zo werken ecosystemen, zo werkt een kringloop. Natuur is niet mooi of goed, je kunt er geen morele waarden aan ontlenen. Je kunt je romantische gevoel over natuur niet als enige leidraad nemen voor ruimtelijke ordening.'

Bakker en Fresco pleitten er samen voor, om zulke kwesties helemaal los te koppelen van de vierjaarlijkse Haagse stoelendans en de grillen van Prinsjesdag. Fresco zat zelf in de Deltacommissie die in 2008 het plan presenteerde om Nederland voor te bereiden op de zeespiegelstijging. Dit rapport, dat meer dan een eeuw vooruit keek, viel op door z'n pragmatische optimisme: dit is gewoon te doen. Fresco: 'Het gaat in het uiterste geval om 6 meter stijging in 2200, en dat kunnen we heel goed aan.' Het benodigde budget is al vele kabinetten vooruit veilig gesteld.

De voormalige minister van Landbouw Staghouwer liep met zijn kop tegen de muur toen hij perspectief voor de boeren moest schetsen. Logisch, in een geestelijk

klimaat dat slechts pessimisme ademt: de natuur staat op omvallen, kunstmest moet in de ban, de halve veestapel moet weg, pesticiden moeten verboden, de export afgeschaft; het komt in wezen neer op terug naar de 19e eeuw.

Het is een teken des tijds dat perspectief, in de zin van optimisme en echt kritisch denken, tegenwoordig moet komen van 65-plussers. Als het aan Fresco ligt, heeft Nederland in 2050 een zeer 21ste eeuwse landbouw en voedselvoorziening, met een belangrijke rol voor Big Data en genetische technieken: 'De meeste mensen realiseren zich niet, welke enorme stappen hier gemaakt gaan worden. Het kan me niet eens schelen of de stemming nu optimistisch of pessimistisch is, maar of er handelingsperspectief is. Kijken naar opties biedt tegenwicht tegen pessimisme.'

*Wetenschapsjournalist **Arnout Jaspers** publiceert iedere zaterdag in Wynia's Week zijn scherpe, nuchtere columns en artikelen – vaak over hypes en andere breed gevolgde misverstanden.*

***Wynia's Week** verschijnt 104 keer per jaar. De donateurs maken dat mogelijk. Bent u al donateur? Doneren kan **HIER**. Hartelijk dank!*